

Beslisdocument college van Peel en Maas

Zaaknummer: 1894/2024/3047374
Documentnummer: 1894/2024/3049356
Besluitnummer:

Onderwerp:

Participatieopdracht "Iedereen doet mee"

Openbaarheid

Datum openbaarheid 6 november 2024

Advies:

Te besluiten om:

1. Het strategisch kader gemeentelijke samenwerking Participatie vast te stellen.
2. Een principebesluit te nemen en daarmee toe te werken naar eigen lokale ontwikkelbedrijven (hoofdvariant 2).
3. Het voornemen uit te spreken om de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West (GR NLW) op te heffen.
4. In te stemmen met de reactie op de brief van de adviesraden Sociaal Domein.

De raad voor te stellen:

5. Akkoord te gaan met de uitwerking van eigen lokale ontwikkelbedrijven (hoofdvariant 2).
6. Het college opdracht te geven de uitwerking van hoofdvariant 2 vorm te geven en ter besluitvorming voor te leggen uiterlijk derde kwartaal 2025.

Besluit van het college Peel en Maas:

- ☐ volgens advies
- ☐ aangehouden
- ☐ anders, namelijk:

Ondertekening gemeentesecretaris/directeur,

datum:

K.H. Werps-Aerts

Adviesnota

Onderwerp:

Participatieopdracht "Iedereen doet mee"

Advies:

Te besluiten om:

1. Het strategisch kader gemeentelijke samenwerking Participatie vast te stellen.
2. Een principebesluit te nemen en daarmee toe te werken naar eigen lokale ontwikkelbedrijven (hoofdvariant 2).
3. Het voornemen uit te spreken om de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West (GR NLW) op te heffen.
4. In te stemmen met de reactie op de brief van de adviesraden Sociaal Domein.

De raad voor te stellen:

5. Akkoord te gaan met de uitwerking van eigen lokale ontwikkelbedrijven (hoofdvariant 2).
6. Het college de opdracht te geven de uitwerking van hoofdvariant 2 vorm te geven en ter besluitvorming voor te leggen uiterlijk derde kwartaal 2025.

Inleiding

In mei 2024 hebben de colleges van de gemeenten Peel en Maas, Horst aan de Maas en Venray (hierna te noemen als drie gemeenten) hun goedkeuring gegeven aan de participatieopdracht 'Iedereen doet mee'. In juni 2024 hebben de raden ingestemd met intrekking van de Strategische Koers NLW 2021-2030. Ook zijn de raden geïnformeerd over de participatieopdracht. Deze opdracht is gericht op het versterken van de samenwerking en toekomstbestendigheid van de participatie-inspanningen en bestaat uit drie deelopdrachten:

1. strategische verkenning samenwerking participatie;
2. onderzoek hoe de verouderde GR NLW aangepast of vervangen kan worden;
3. nieuwe infrastructuur voor beschermd en beschut werk.

In de afgelopen tijd hebben de drie gemeenten gezamenlijk gewerkt aan de uitwerking van bovengenoemde deelopdrachten. Dit heeft geleid tot een uitwerking van een "Strategisch kader gemeentelijke samenwerking Participatie" (hierna te noemen als strategisch kader) en de "Rapportage deelopdracht 2 toekomst NLW" (hierna te noemen rapportage deelopdracht). Zie bijlagen.

Het strategisch kader gemeentelijke samenwerking Participatie onderschrijft de keuze voor eigen lokale ontwikkelbedrijven en de regionale samenwerking op de terreinen van Wsw en beschut werken.

Zowel het strategisch kader als de rapportage deelopdracht, komen tot de conclusie dat het hebben van een gemeenschappelijke regeling niet noodzakelijk is. Besluitvorming hierover vindt plaats na het uitwerken van de planfase medio 2025.

In de rapportage deelopdracht 2 zijn een tweetal hoofdvarianten en sub varianten onderzocht.

Hoofdvariant 1: Drie gemeenten werken samen op beschut werken en Sociale Werkvoorziening (SW) via de NLW organisatie.

Hoofdvariant 2: Drie gemeenten gaan primair alle Participatiewet-taken zelf (lokaal) uitvoeren; samenwerking vindt plaats waar nodig (vanuit wens inwoner).

Voorliggende besluitvorming past binnen de kaderstelling Sociaal Domein programma 2.1 Werk en Inkomen, programmadoel 1.1 Iedereen werkt of neemt op andere wijze deel aan de gemeenschap.

Beoogd effect

In Peel en Maas, Horst aan de Maas en Venray kan iedereen mee doen, door middel van een nieuwe infrastructuur van lokale ontwikkelbedrijven nabij, flexibel en schaalbaar.

Argumenten

- 1.1 *Het strategisch kader geeft richting aan de gewenste uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en Participatiewet.*
De ambitie van de drie gemeenten is dat elke gemeente inzet op lokale initiatieven, in samenwerking met lokale ondernemers en maatschappelijke partners. Zij zien meerwaarde in de samenwerking op het brede gebied van participatie met name op de gebieden van Wsw en Beschut Werk.
De toekomstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt laten een ernstig tekort aan arbeidskrachten zien in bijna alle sectoren, wat kansen biedt voor inwoners met een beperking.
- 1.2 *Sinds de komst van de Participatiewet is er door de gemeenten geïnvesteerd in een lokale infrastructuur.*
De behoefte van de inwoner is het uitgangspunt (maatwerk). Dit betekent voor de inwoners dat zij ondersteund worden binnen een infrastructuur waar zij het beste tot ontwikkeling komen. Dit geldt zowel voor inwoners met een participatievraagstuk en/of uitkering, als voor inwoners werkzaam met een Wsw dienstverband. Peel en Maas biedt ondersteunende activiteiten aan in kader van ontmoeten, oriënteren, ontwikkelen en ondernemen in 'Hal 9'. Horst aan de Maas heeft 'Onze Loods' ontwikkeld voor laagdrempelige participatie. Venray heeft een netwerk opgebouwd met maatschappelijke partners, waaronder NLW.
- 1.3 *Voor het ontwikkelen van inwoners is een breed pallet van lokale en regionale initiatieven voorhanden.*
De belangrijkste voorwaarde in de uitvoering van de Participatiewet is de samenwerking met partners zoals ondernemers, verenigingen, onderwijs en re-integratiepartners.
- 2.1 *Een eigen ontwikkelbedrijf biedt het meeste perspectief voor de inwoners.*
In deze uitwerking hebben inwoners de ruimste keuze tussen werk- en/of ontwikkelplekken. Door deze lokale ontwikkelbedrijven met elkaar te verbinden zorgen we voor een breed pallet in werk- en ontwikkelmogelijkheden voor alle inwoners. Dat betekent bijvoorbeeld dat inwoners uit Peel en Maas kunnen werken in Peel en Maas, maar ook kunnen kiezen voor een werk- en/of ontwikkelplek bij de andere gemeenten.
- 2.2 *Hoofdvariant 2 komt op basis van de afwegingscriteria als gezamenlijke voorkeursvariant naar voren.*
Op basis van 13 afwegingscriteria hebben verschillende werkgroepen bestaande uit medewerkers van gemeenten en NLW op de volgende onderdelen: bedrijfsvoering, personeel en organisatie, juridisch en beleid een weging gemaakt van de verschillende varianten. Hoofdvariant 2 biedt niet alleen het meeste perspectief voor onze inwoners, maar ook de meeste grip op de uitvoering van de Participatiewet en de Wsw. Zie bijlage.
- 2.3 *Door aanvullende randvoorwaarden te stellen bij hoofdvariant 2, beperken we de risico's.*
Hoofdvariant 2 kent meer (bedrijfsvoerings-)risico's dan hoofdvariant 1. Dit speelt specifiek voor de gemeente Venray. Venray heeft immers het grootste aantal Sw medewerkers ondergebracht bij NLW. Om deze risico's gezamenlijk te beheersen hebben de drie gemeenten aanvullende randvoorwaarden collectief vastgesteld. Deze randvoorwaarden zijn opgenomen in rapportage deelopdracht en worden meegenomen in de uitwerking van hoofdvariant 2. De bestuurders hebben commitment naar elkaar uitgesproken om dit traject gezamenlijk en in harmonie, te voltooien.
- 3.1 *De huidige gemeenschappelijke regeling sluit niet aan bij de verder te ontwikkelen lokale ontwikkelbedrijven.*
Hoewel het formele proces nog niet kan worden opgestart, willen we wel al duiden dat de GR NLW opgeheven wordt. Het formele proces kan pas starten ná afronding van de planfase. In de planfase worden consequenties zichtbaar zoals:
- Inzicht structuur NLW NV in relatie tot lokale ontwikkelbedrijven;
 - Financiële kosten (incidenteel en structureel);

- Rechtspositie doelgroepmedewerkers;
- Rechtspositie stafmedewerkers;
- Huisvesting (infrastructuur).
- Implementatie tijdpad.

Besluiten gericht op de GR NLW kunnen van invloed zijn op de NLW N.V. en andersom.

- 4.1 *De adviesraden Sociaal Domein zijn uitvoerig meegenomen in het proces.*
Op verschillende momenten in het proces zijn de drie adviesraden Sociaal Domein bijgepraat over de opdracht 'Iedereen doet mee'. De adviesraden Sociaal Domein hebben voor nu aangegeven kennis te nemen van de eerste uitkomsten en hebben een aantal aanbevelingen gedaan voor de verdere uitwerking in de planfase. Zie bijlagen: Feedback adviesraden en antwoordbrief college.

Kanttekeningen

- 1.1 *De Participatiewet en arbeidsmarktregio's zijn volop in beweging .*
Er zijn diverse wetswijzigingen op handen die consequenties kunnen hebben voor de uitvoering van de Participatiewet. De arbeidsmarktregio structuur wordt landelijk aangepast. Hierbij is de intentie om ontwikkelbedrijven en aansturing te centraliseren op arbeidsmarktregio niveau. We kiezen ervoor om in te zetten op lokale ontwikkelbedrijven. Dit lijkt strijdig met de landelijke koers. We zullen gedurende het proces bekijken hoe deze twee stromen zich tot elkaar verhouden. Gemeenten hebben een eigen verantwoordelijk in het kader van de Wsw en Participatiewet.
- 2.1 *We kunnen nog niet alles duiden in dit proces*
Dit voorstel heeft betrekking op het afsluiten van de strategiefase. Verdere uitwerking vindt plaats in de planfase waarna definitieve besluiten worden genomen, en de implementatiefase start. Het tijdpad vanaf de implementatiefase kan voor iedere gemeente anders verlopen en is grotendeels afhankelijk van initiatieven die bij gemeenten al zijn georganiseerd.
- 2.2 *De financiële gevolgen zijn nog niet geheel in beeld.*
In de strategiefase is vooral op hoofdlijnen gekeken naar de gewenste hoofdvariant. Weliswaar zijn een aantal zaken financieel beperkt in beeld gebracht. Voor de definitieve besluitvorming is een verdere uitwerking noodzakelijk.
- 2.3 *In de uitwerking van de planfase kunnen belangen tussen gemeenten verschillen.*
Resultaat van de uitwerking en onderhandeling kan zijn dat het definitief besluit afwijkt van het principe besluit.
- 3.1 *De beoogde transitie van de NLW als gevolg van deze keuze veroorzaakt onrust bij doelgroepmedewerkers, stafmedewerkers en opdrachtgevers.*
Hoewel de rechten van de (doelgroep)medewerkers zijn geborgd, kan verandering juist voor deze doelgroep voor onrust zorgen.

Financiën

De keuze voor hoofdvariant 2 en het opheffen van de GR heeft incidentele en structurele financiële effecten die nu nog niet allemaal exact te bepalen zijn.

Friciekosten GR (incidenteel)

De opheffing van de GR zal leiden tot frictiekosten, die in het liquidatieplan in kaart worden gebracht. Het liquidatieplan wordt opgesteld na het besluit tot opheffing en bevat een gedetailleerde inschatting van de kosten. De definitieve frictiekosten worden opgenomen in de begroting van 2026.

Regionaal werkbudget (incidenteel) Gemeenschappelijke Regeling Noord-Limburg West.

Voor uitwerking van het voorgenomen scenario is externe expertise nodig. De totale kosten voor het vervolgtraject worden geraamd op € 586.000. Dat betekent dat de kosten € 195.000 per gemeente bedragen.

Met de meicirculaire 2024 hebben gemeenten middelen ontvangen voor versterking van de infrastructuur van sociale ontwikkelbedrijven. Deze middelen zijn bedoeld om de lokale sociale infrastructuur duurzaam in te richten. Binnen deze middelen is ruimte aanwezig om de kosten van het vervolgtraject te dekken. Het bedrag dat Peel en Maas heeft ontvangen voor dit doel bedraagt € 230.000 en daar kunnen we het gemeentelijk aandeel in het regionale werkbudget mee dekken. Dat betekent wel dat we bij resultaatbestemming 2024 een raadsvoorstel doen om deze € 230.000 uit 2024 in 2025 in te zetten ter dekking van de kosten.

Implementatie en uitwerking hoofdvariant 2 (structureel)

De keuze voor hoofdvariant 2 betekent structureel dat we minder uitgaven zullen hebben met betrekking tot de NLW N.V. maar daarvoor in de plaats wel nieuwe kosten ontstaan voor het lokaal ontwikkelbedrijf. Op dit moment is nog niet structureel aan te geven welke (netto) financiële effecten er zullen ontstaan. Deze effecten zijn grotendeels afhankelijk van hoe de uitwerking volgt van de lokale keuze hoe een ontwikkelbedrijf te organiseren. Het vervolgonderzoek zal daar meer duidelijkheid over gaan bieden.

Juridische afwegingen

De colleges van de deelnemende gemeenten dienen een besluit tot opheffing kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur.

Artikel 36 van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West geeft de regels omtrent wijziging en opheffing aan. Op dit moment voldoet de gemeenschappelijk regeling niet aan de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Dit is een bewuste keus geweest gelet op het proces dat we nu doorlopen. Bij definitieve besluitvorming hanteren we de spelregels van de Wgr. Dit betekent dat de raad uiteindelijk toestemming moet geven voor het opheffen van de gemeenschappelijke regeling.

Communicatie

Communicatie vindt zo snel mogelijk vanaf 6 november plaats. Alle colleges hebben dan over dit voorstel besloten. Het besluit wordt 6 november gecommuniceerd met alle stakeholders. We stellen een communicatieplan op zodat de stakeholders van zowel de gemeenten als NLW op het juiste moment worden geïnformeerd. Dit pakken we samen met NLW op. Ook wordt de pers geïnformeerd over dit besluit middels een persgesprek.

Uitvoering

Het college werkt hoofdvariant 2 uit om uiterlijk in derde kwartaal 2025 ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

Formulering besluit t.b.v. openbare besluitenlijst

Het college heeft besloten de conclusies uit de rapportage 'Het strategisch kader gemeentelijke samenwerking Participatie' en de rapportage 'Deelopdracht 2 toekomst NLW', vast te stellen. Daaruit voortvloeiend heeft het college het voornemen om de Gemeenschappelijke Regeling NLW op termijn op te heffen.

Aan de gemeenteraad wordt gevraagd het college opdracht te geven hoofdvariant 2 uit te werken en uiterlijk in het 3^e kwartaal 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen.